

LAi 2009 Juryrapport

Lensvelt de Architect

interieurprijs 2009

De directie van Lensvelt en de redactie van de Architect reiken dit jaar voor de negende maal de interieurprijs uit voor een in Nederland of België gerealiseerd project. Doel van de Lensvelt de Architect interieurprijs is het versterken van een professionele en vernieuwende interieurdiscipline. De prijs wil daarnaast de uit elkaar gegroeide werelden van cultuur en opdrachtgevers dichter bij elkaar brengen.

Auteur Harm Tilman

Hergebruik en aantrekkelijkheid

Dit jaar zijn 84 ontwerpen ingezonden, wat gezien de economische crisis opmerkelijk is. De gemiddelde kwaliteit van de inzendingen is hoog en vormt een weerspiegeling van de ontwikkeling die de interieurarchitectuur in Nederland en België doormaakt. De meeste ingestuurde projecten zijn op buitengewoon professionele wijze gepresenteerd. Opvallend is ook het hoge niveau van detailleren. De jury is hier zeer over te spreken. Oog voor detail is immers geen bijkomstigheid, maar bepaalt juist de kracht van een ontwerp.

De ingediende projecten vertegenwoordigen een breed spectrum aan opgaven. De meeste hiervan liggen op het commerciële vlak. Anders dan in vorige edities zijn opvallend weinig winkels ingediend, een weerslag van de recessie. Het zwaartepunt lijkt te zijn verschoven naar privé-woningen. De jury had meer inzendingen van onderwijs- en zorgprojecten verwacht. In de weinige ingediende projecten op dit terrein overheerst de tendens naar luxe. Slechts enkele

ontwerpen suggereren hoe onderwijsgebouwen en zorginstellingen anders zijn in te richten. Hergebruik blijkt een interessant veld voor interieurarchitectuur te zijn. De jury is van mening dat als de discipline zich wil verbeteren, ze de ruimte moet krijgen om te oefenen. Ze stelt vast dat hergebruik hiervoor een interessant gebied is, omdat de discipline zich hier onbekommerd en zonder tussenkomst van architectuur kan bezighouden met werkelijk alle aspecten van het vak. Dit brengt de jury op de rol van de opdrachtgever. Deze speelt in de interieurarchitectuur een grotere rol en heeft meer verantwoordelijkheid dan in bijvoorbeeld het productontwerp en de mode. In de praktijk is het echter vaak moeilijk om zelfstandige interieuropdrachten te verkrijgen. Het vak heeft blijkbaar bij de meeste opdrachtgevers niet de vereiste waardering en status waardoor experimenten ontbreken. Dit gebrek aan visie en durf keert terug in het overheersen de beeld van deze editie. De hoofdstroom bestaat uit rede-

1 Doepel Strijkers Architects transformeerde een ambulancegarage tot een luxe stadswoning. Vooral de sequentie van ruimtes vond de jury bijzonder geslaagd. Fotograaf Maarten Laupman
2 De tijdelijke kantoorruimte van Gummo is door i29 met eenvoudige middelen ingericht. Het gerecyclede meubilair is voorzien van een coating in de huisstijlkleur van het reclamebureau. Fotograaf i29

lijk smakvolle inzendingen, rauwe en conceptuele projecten zitten er nauwelijks bij. Het gevoel overheerst dat ontwerpen geen scherpe randen mogen hebben. In veel projecten wordt teruggegrepen op een aantrekkelijk beeld en het accent ligt op compositie en materialen, op meubels en kleuren. Slechts in een beperkt aantal gevallen wordt structureel nagedacht over wat interieur als ruimte kan betekenen.

Werkwijze

De jury bestaat dit jaar uit Harry Abels (voorzitter), Jurgen Bey, Marc Dubois, Jan Tichelaar, Harm Tilman (secretaris) en Eric Wezenberg. Omdat Merckx+Girod architecten drie werken inzond, trok Evelyne Merckx zich terug uit de jury. Eric Wezenberg van OIII Architecten heeft haar plaats ingenomen. Tijdens de eerste zitting kregen de juryleden een algemene indruk van de ingezonden projecten. Er kwamen zaken aan de orde als omvang, categorie en kwaliteit in algemene zin.

Daarna zijn de criteria voor de beoordeling geformuleerd. Vervolgens stelde ieder jurylid een selectie van zes projecten voor en lichtte zijn of haar keuze toe. Uiteindelijk selecteerde de jury gezamenlijk zes projecten die konden rekenen op unanieme goedkeuring. Twee weken later bezocht de jury de genomineerde werken en evalueerde na elk bezoek de kwaliteiten. Na afloop van het laatste bezoek hield de jury in een Haags restaurant haar slotberaad. Daarbij is op basis van de stellingnamen van de leden de definitieve winnaar aangewezen.

Criteria

Bij de beoordeling van de 84 inzendingen heeft de jury in de allereerste plaats gezocht naar interieurs waarin meer is gedaan dan alleen opsmukken en waarin de opgave goed is doordacht. Een ander belangrijk aandachtspunt was de relevantie van het ontwerp. Heeft de ontwerper zich afgevraagd in welke tijd we leven en wat de impact ervan is op zijn of haar werk?

1

1 Voor scholengemeenschap
Panta Rhei realiseerde Snelder Architecten een open en helder gebouw. i29, verantwoordelijk voor het interieur, bracht hierin een balans aan tussen vrijheid en geborgenheid.
Fotograaf Jeroen Musch

2 Door de glazen gevel
Martine de Maeseneer Architects aanbracht in het Bronkstheater, ontstaat een interactie met de stad. Zo kijken de oefenruimte, de kinderopvang en de foyer uit op de Varkensmarkt in Brussel.
Fotograaf Filip Dujardin

Ook de manier waarop de opgave technisch is toegerust, is door de jury in haar afwegingen meegewogen. De bruikbaarheid van een interieur in de meest brede zin van het woord vormde een derde criterium. Onder de inzendingen bevinden zich de nodige iconische interieurs. Deze helpen eindgebruikers zichzelf op de kaart te zetten. De jury onderkent deze functie, maar stelt wel als eis dat dergelijke interieurs doelmatig en functioneel moeten zijn. Een laatste criterium was de relatie tussen architectuur en interieur. De jury heeft een voorkeur voor projecten waarbij interieurarchitectuur gelijkwaardig is aan architectuur en waarbij door de vakbekwaamheid van de interieurarchitect de kwaliteit van het gehele ontwerp is verhoogd.

Eerste ronde

Het woonhuis Parksite in Rotterdam door Doepel Strijkers Architects met LEX- Architecten is een verbouwde garage. De verdiept liggende keuken is bepalend voor het interieur. Ze is onderdeel van een consequente opeenvolging van

2

ruimtes, die de verborgen binnentuin bij het interieur betreft. In Museum Boijmans Van Beuningen in Rotterdam ontwierp Studio Wieki Somers een innovatieve oplossing voor de garderobe in een publiek gebouw. Het afgeven van de jassen wordt een theatrale gebeurtenis die iets toevoegt aan de museale ervaring. De winkel voor Yohji Yamamoto in Antwerpen door Wim Goes is zeer minimalistisch. De jury is onder de indruk van de ruimtelijkheid, die tot stand komt door de trefzekere ingrepen en de lichtarmaturen van eigen signatuur. In Geldermalsen verbouwde Maxwan een voormalige boerderij tot een leefkeuken en kantoor. Een grote lichtspleet in het dak en een kastenwand over de volle lengte vormen de essentie van het interieur. Het designhotel Marke in België door Govaert en Vanhoutte architecten is een concept, waarin de opdrachtgevers niet alleen samenwerken met designers, maar ook met filmregisseurs en muzikanten. De karakters en de sferen in het

gebouw verschillen sterk en hangen samen met de weloverwogen keuzes van materialen en met de treffende positionering van de meubels.

GroupA vormde de Caballerofabriek in Den Haag om tot een broedplaats voor bedrijven op het gebied van cultuur. Met chirurgische precisie is in de bestaande structuur een patio gemaakt, die functioneel is en goed gedetailleerd. Het interieur van de Universiteitsbibliotheek in Amsterdam door Roelof Mulder en Ira Koers is met weinig middelen gemaakt, maar conceptueel sterk. Het onderscheidt zich door de compositie van meubels en attributen. De jury is onder de indruk wat met een minimaal budget is bereikt. Aan het bestaande gebouw van de nieuwe faculteit Bouwkunde in Delft heeft Fokkema & Partners een bescheiden nieuwe laag toegevoegd. Ondanks dat het budget beperkt was, is een bevredigend artistiek en inhoudelijk resultaat geboekt.

Het kantoor voor Gummo in Amsterdam door i29 gaat uit van het tijdelijk gebruik van een bestaand leegstaand kantoorgebouw. Deze 'guerrilla architectuur' sluit nauw aan op de tijdgeest. Het bij elkaar gesprokkelde meubilair krijgt door een milieuvriendelijke coating een tweede leven. Het vmbo Panta Rhei in Amstelveen door i29 en Snelder Architecten heeft een zorgvuldig en consequent doorgevoerd interieur. De school is poëtisch en fragiel en blijkt bijzonder in gebruik te zijn. Het interieur van het Bronks Jeugdtheater in Brussel door Martine de Maeseneer Architects onderscheidt zich door de complexe ruimtelijke verbinding tussen twee zalen. De jury is onder de indruk van de doorzichten die op de meest onwaarschijnlijke plaatsen licht naar binnen brengen, de inpassing in het stedelijk weefsel en de grote ruimtelijke kwaliteit van het interieur.

In het onderwijsgebouw van INHOLLAND Rotterdam heeft Hollandse Nieuwe de dynamiek van een stad vertaald naar het interieur. Dankzij de inrichting en aankleding is een ordening ontstaan, die het intensieve gebruik door studenten aankan.

In de oostelijke serre van de nieuwe Faculteit Bouwkunde van de TU Delft ontwierp MVRDV met Richard Hutten een tribune die The Why Factory, de nieuwe onderzoeksgroep van de Faculteit, helder op de kaart zet en door de stapeling van

functies een boeiende onderwijsomgeving creëert. Onder deze tribune bevinden zich de werkplekken van de staf en de ruimtes voor lezingen en bijeenkomsten. De nieuwe huisvesting voor de Raad van State in Den Haag door Merckx+Girod architecten geeft een compleet beeld van het vak interieurarchitectuur. Alle facetten ervan, van ruimtelijke beleving tot materiaalgebruik, verlichting en grafische vormgeving, zijn consistent toegepast. Het Dagchirurgisch centrum in Amsterdam dat D/Dock in opdracht van VUMC maakt, is een interessant ontwerp voor een 'healing environment' waarin mensen door de aanwezigheid van de natuur op bewegende billboards worden gerustgesteld. De schoenenwinkel Van Loock door Vincent Van Duysen heeft een verfijnd interieur dat zich onderscheidt door een binnenstraat en waarin grote aandacht is besteed aan details. De jury is eveneens onder de indruk van het verlichtingsplan.

Nominaties

Doepel Strijkers Architects in samenwerking met LEX- Architecten, woonhuis Parksite, Rotterdam

Een voormalige ambulancegarage, grenzend aan een verborgen park, is getransformeerd tot een luxe stadswoning. De gesloten muur aan de parkzijde is vervangen door een groot raam, waardoor een directe relatie met het park is ontstaan.

Om het programma in de beschikbare ruimte onder te brengen, is een vrij van de constructie staande dug out in het midden van de woning gemaakt, waarin de keuken is ondergebracht. Hierboven is een extra verdieping geplaatst, vormgegeven als lichtdoos van polycarbonaat met geïntegreerde ledverlichting.

Er is een zeer bruikbaar woonhuis gecreëerd. De jury vindt de sequentie van ruimtes en woonplekken bijzonder geslaagd. De ruimtelijkheid en de belangrijke stedenbouwkundige implicaties leiden tot een nominatie.

i29 kantoor Gummo, Amsterdam

Omdat reclamebureau Gummo de kantoorruimte in het oude Paroolgebouw voor korte tijd huurt, ontwierp i29 een gerecycleerd interieur dat de persoonlijkheid en ontwerp-

De oranje kleur onderstreept de autonome status van The Why Factory binnen de faculteit Bouwkunde van de TU Delft. Richard Hutten ontwierp de maquette en werktafels, MVRDV is verantwoordelijk voor het ontwerp van de tribune. De jury waardeert de uitdagende en inspirerende sfeer.
Fotograaf Rob 't Hart

In het ontwerp van Merckx+Girod architecten zijn op elke verdieping van de Raad van State de faciliteitskernen anders gematerialiseerd. De openingen in de wanden zijn speels vormgegeven. Fotograaf Roos Alderhoff

filosofie van de opdrachtgever weerspiegelt: eenvoudig, ongedwongen en met gevoel voor humor. Het interieur bestaat uit vondsten op Marktplaats, kringloopwinkels en meubilair uit het oude kantoor. Deze verzameling is door i29 voorzien van een coating in de kleuren van de huisstijl van Gummo, waardoor het interieur één sterk beeld is. Het fenomeen 'guerrillakantoor' is iets van deze tijd en is mooi ingericht en goed gemaakt. Met eenvoudige middelen is een trefzekere ordening ontstaan. Ook de enthousiaste samenwerking tussen ontwerper en opdrachtgever valt in positieve zin op.

i29 en Snelder Architecten, scholengemeenschap Panta Rhei, Amstelveen

In de nieuwe huisvesting van het vmbo college Panta Rhei

brengt i29 een balans aan tussen vrijheid en geborgenheid. Snelder Architecten realiseert een gebouw met veel open ruimtes waarin de leerlingen zich op allerlei manieren de lesstof eigen kunnen maken.

Het ontwerp spant zich op tussen het vrije, ongevulde karakter van de open ruimtes en de persoonlijke, bijna emotionele, op de vloer aangebrachte gedichten. De ruimtes zijn terughoudend en rustig, terwijl de teksttapijten en zwarte Magis One-stoelen de leerlingen direct aanspreken. De jury heeft waardering voor het lichte en ruime interieur dat een grote dienstbaarheid uitstraalt. De samenwerking tussen architect en interieurarchitect is uitstekend geweest en heeft een interieur opgeleverd dat jaren kan meegaan.

Martine de Maeseneer Architects, Bronkstheater, Brussel (B)

Na zeventien jaar heeft het kinder- en jeugdtheater Bronks een eigen plek gekregen in het centrum van Brussel. Martine De Maeseneer Architects past het gebouw effectief in binnen de structuur van de omringende stad. De gevel is als een enveloppe rond de twee theaterzalen gevouwen. De hoofdentree komt uit op een binnenstraat, die onder meer leidt naar de half verdiepte ontvangstruimte. Twee trappenhuizen zorgen voor een optimale circulatie. Bovendien kunnen ze worden gesplitst, zodat beide theaterzalen ook afzonderlijk te gebruiken zijn. Alle ruimtes zijn zo opgezet dat een veelzijdig gebruik mogelijk is. De jury was verbluft door het ogenschijnlijke gemak waarmee MDMA de logistieke puzzels heeft opgelost. Het interieur, dat bestaat uit de ingenieuze verkeersruimte tussen beide zalen, kent een mooie ruimtelijkheid.

MVRDV met Richard Hutten, The Why Factory Tribune, TU Delft, Delft

Voor het tijdelijke interieur voor de faculteit Bouwkunde in het voormalige hoofdgebouw van de TU Delft ontwierp MVRDV in de nieuwe oostelijke serre een oranje, houten tribune die uit de vloer lijkt op te rijzen. Het oranje onderstreept de onafhankelijke status van The Why Factory binnen de faculteit. De maquette- en werktafels zijn ontworpen door Richard Hutten en vervaardigd van een ultralicht materiaal, zodat ze eenvoudig zijn te verplaatsen.

Naar de mening van de jury is hier een zeer doelmatig werklandschap ontstaan dat niet is gericht op representatie maar waarin de studenten aan mooie tafels hun gang kunnen gaan. De stapeling van volumes is niet alleen doelmatig vanwege de ruimtes onder de tribune, maar levert ook een sterk architectonisch beeld op. De jury onderkent de belangrijke rol die de opdrachtgever bij de totstandkoming van dit ontwerp heeft gespeeld. In korte tijd zijn bovendien goede, compromisloze keuzes gemaakt. De tribune is daarmee ook een pleidooi voor korte, maar krachtige ontwerptrajecten.

Merckx+Girod architecten, Raad van State, Den Haag

Voor haar uitbreiding kreeg de Raad van State in Den Haag de beschikking over een aantal monumentale herenhuizen. Merckx+Girod architecten kreeg de taak de oude huisvesting te vernieuwen en te zorgen voor aansluiting tussen beide complexen. De gevels van de herenhuizen én de kamers daarachter zijn blijven staan. De later aangebrachte aanbouwsels zijn in een lange rechte lijn afgesneden en gesloopt. Hierdoor is ruimte ontstaan voor nieuwbouw. De nieuwe kantoren zijn ondergebracht in drie lobben die rusten op een plintgebouw. De daken van het plintgebouw tussen de lobben doen dienst als tuinen. De scheidslijn tussen oud en nieuw is ingezet als vide, als lichtstraat en als logistieke 'snelweg' die alle kantoonderdelen ontsluit. De jury spreekt haar bewondering uit over deze corridor. Voorts is de jury zeer onder de indruk van het enorme vakmanschap van Merckx+Girod architecten.

Winnaar

In het slotberaad spitste de keuze zich al snel toe op de Raad van State in Den Haag, Panta Rhei in Amstelveen en The Why Factory Tribune van de TU Delft. De jury achtte het kantoor voor Gummo te licht, terwijl in het Bronkstheater de architectuur dermate krachtig en ingenieus is, dat interieurarchitectuur bijna niet nodig is. Ook het woonhuis Parksite is op grond van zijn ruwe uitvoering geen winnaar. De jury ziet de prijs als een stimulans voor het specifieke vakgebied van de interieurarchitectuur. De prijs moet richtinggevend en stimulerend zijn en een aanmoediging vor-

men in een richting die de jury belangrijk acht. In het bijzonder de eigen kwaliteit van interieurarchitectuur, naast de architectuur als zelfstandige discipline, wordt belangrijk gevonden.

De juryleden herkenden in de Raad van State het prachtige vakmanschap wat betreft de detaillering, textuur en ruimtelijke kwaliteit. Dit bevindt zich op eenzame hoogte. Maar de jury vond het ontwerp niet consistent genoeg in de aankleding van staatsradenkamers, die te sober en te voorzichtig zijn.

In het beraad ging de discussie vervolgens tussen The Why Factory Tribune in Delft en de school Panta Rhei in Amstelveen.

The Why Factory Tribune van de TU Delft is iconisch en met lef gemaakt. Het opdrachtgeverschap van Wytze Patijn is overtuigend. Het ontwerp geeft nieuwe richting aan het tijdelijke gebruik van gebouwen. De discipline interieur wordt als gelijkwaardig gezien aan de architectuur en dat is bijzonder voor een traditionele faculteit Bouwkunde. De sfeer is overal uitdagend en inspirerend. De meubels van Hutten zijn eenvoudige oplossingen die vanzelfsprekend ogen. De studenten kunnen trots zijn op deze ruimtes en zullen hier graag studeren.

In de jury is ook veel waardering voor de school Panta Rhei in Amstelveen, die niet protserig maar zeer dienstbaar en goed is gemaakt. De toegevoegde waarde van de interieurdiscipline is in dit project extreem goed zichtbaar. De samenwerking tussen architect en interieurarchitect is voorbeeldig. De jury vindt eveneens dat het opdrachtgeverschap complimenten verdient en voorbeeldig kan worden genoemd. Het interieur is een goed voorbeeld van een sober, maar mooi werk.

Voor de definitieve keuze vroeg de jury zich af welk interieurontwerp uiteindelijk het meest bijdraagt aan de vernieuwing van het onderwijs.

Na rijp beraad roept de jury dan ook met meerderheid van stemmen The Why Factory Tribune uit tot winnaar van de Lensvelt de Architect interieurprijs 2009.